

YAZI-Diyanet'in Kırmızı Çizgisi

Atilla Yayla

28 Ocak 2016

Memlekette birçok insanın ve kuruluşun kırmızı çizgisi var. Herkes fırsat bulduğunda kendi kırmızı çizgisinin ne olduğunu dile getiriyor. Kırmızı çizgisi olanlar kervanına sonunda Diyanet İşleri Başkanı da katıldı ve “Cemevinin ibadethanesayılması kırmızı çizgimizdir” dedi. Benzer açıklamalar aynı veya farklı biçimde daha önce kimi ilahiyatçılar ve politikacılar tarafından da yapılmıştı.

Önce şunun altını çizelim: Kırmızı çizgiye sahip olma kararlılığı olduğu kadar kesin inançlılığa da işaret ediyor olabilir. Ayrıca, kırmızı çizgiler insanlar ve taraflar arasında verimli fikir alışverişleri olmasının, karşılıklı etkileşimlerin gerçekleşmesinin, insanların birbirini anlamasının önünü kesmekte. Çünkü kırmızı çizgiler aslında çizgisi olanların kendine değil mevcut ve muhtemel muhataplarına çizdiği çizgiler ve bunu yapanlar nedense buna hakları olup olmadığını hiç düşünmüyor. Neyse, biz kırmızı çizgi felsefesini tartışmayı bir başka yazıya bırakıp, söz konusu açıklamaya dönelim.

Türkiye inanç çoğulluğunun olduğu bir ülke. En büyük inanç grubu Müslümanlar ama başka inanç grupları ve ana inanç grubu içinde farklı yorumlara sahip kümeler de var. Türkiye'nin rejimi liberal demokrasi ise, vatandaşlık statüsü ve hakları bakımından bu gruplar arasında bir ayrımcılık yapılamaz. Demokrasinin felsefesi ve hukukun hâkimiyeti tüm vatandaşların kamu otoritesi önünde eşit olmasını ve tüm ve hak ve özgürlüklerden aynı şekilde yararlanabilmesini gerektirir.

Alevi vatandaşlarımız uzun süredir bu bakımdan sıkıntılı. Kendilerinin eşit vatandaş olarak görülmediğini ve ayrımcılığa uğratıldığını söylüyor. Ayrımcılık alanlarından biri ibadethane meselesinde ortaya çıkıyor. Bazı Aleviler Cemevlerini ibadethane olarak görüyor ve statüsünün Camilerininkiyle eşitlenmesini istiyor. Alevilerin talep listesinin en başında bu husus var.

Buna karşılık, Sünnî ilahiyatçılar ve politikacılar, Müslümanlıkta tek ibadethane bulunduğunu ve bunun da Cami olduğunu söyleyerek karşı çıkıyor. Cemevlerine ibadethane statüsünün verilmesini İslam'ı ve Müslümanları bölmek olarak görüyor.

Demokratik teori açısından bu tartışma anlamsız. Alevilerin Cemevine ibadethane statüsü verilmesi talebi önce siyasîfelsefeyle sonra hukukla alâkalı. Şüphe yok ki isteyenler amatörce veya profesyonelce teoloji tartışmalarına girebilir. Ama özgürlükçü demokratik siyasî felsefe bu tartışmanın içiyle değil sadece usul kurallarıyla ilgilenir ve meseleye eşit vatandaşlık açısından bakar. Bu bakımdan, vatandaşlar arasında bir fark olamaz, kamu otoritesi vatandaşlar arasında pozitif veya negatif ayrımcılık uygulayamaz.

Türkiye'deki duruma baktığımızda gördüğümüz manzara eşit vatandaşlığa aykırı ve ayrımcılık kokmakta. Sünnî vatandaşların Camileri ibadethane sayması resmî kabul görünürken Alevilerin Cemevleri ibadethane olarak tanınmasını talebi devlet katında makbul görülmemekte.

Bu durumu sürdürmek veya meşrulaştırmak için ileri sürülen tüm gerekçeler demokratik siyasî felsefe açısından geçersiz. Müslümanlığın bölünmesi bir korkuysa, hatırlatmak isterim ki, Müslümanlar zaten bölünmüş vaziyette. Ayrıca, eşit vatandaşlık ve din özgürlüğü

demokratik teori açısından bir dinin “bütünlüğünün” korunmasından veya “bölünmesinin” önlenmesinden daha öncelikli ve önemli.

Sünni çevrelerin bu tutumu, Kürt meselesindekine benzer bir dinamikle, bütünleşmeyi değil bölünmeyi teşvik etmekte. Aleviler ayrımcılıkla karşılaşmaya devam ederlerse, bir gün, “biz Müslüman değiliz, başka bir dine mensubuz” diyebilirler. O zaman ne olur?

DİB’nın kırmızı çizgi konuşması Genelkurmay Başkanlarının eskiden yaptığı konuşmaları hatırlattı. DİB istiyorsa kendisine ve takipçilerine manevî anlamda kırmızı çizgi çizmeye kalkışabilir, ama vatandaşlara siyasî ve hukukî kırmızı çizgi empoze etme hakkı olamaz. Cemevlerini kırmızı çizgi ilân etmek bir bakıma bunu yapmaya teşebbüs etmek anlamına gelir.

Yeni Yüzyıl, 28.01.2016

<http://www.gazeteyeniyuzuil.com/makale/diyanetin-kirmizi-cizgisi-1094>